

ЗДАС найбільш повно реалізувалася в умовах планової економіки, яка передбачала регламентовану вертикально орієнтовану систему прийняття управлінських рішень. Одночасно в умовах ЗДАС формувалися умови для нового витка радянського економічного й технічного розвитку. Запровадження автоматизованої системи давало можливість мінімізації проявів дефіциту товарів і послуг через їх оптимальний розподіл у відповідності до потреб. На основі своєчасної інформації про товарні залишки в місцях реалізації та споживчий попит можна було приймати оперативні управлінські рішення про старт виробничого процесу. У ЗДАС були закладені принципи філософії «точно в час», яка є актуальною для сучасної економічної системи.

З позиції ХХ ст. науковець не міг усвідомлювати всі переваги та перспективи технологій обробки облікової інформації. Тому кінцевою метою функціонування ЗДАС було формування унікального середовища електронного обміну та збереження інформації, що було покладено в основу концепції «безпаперового» документування та документообігу [3]. Облік, контроль, аналіз та управління передбачалися без формування паперових примірників документів. Поза увагою залишалися комунікаційні, безпекові та організаційні аспекти комп'ютерно-комунікаційних технологій, що є визначальними чинниками розвитку сучасного інформаційного суспільства та цифрової економіки.

Отже ЗДАС, спроектована В. М. Глушковым, була перспективною в технічному, економічному та організаційному напрямі розробкою. Провідна роль відводилася системі бухгалтерського обліку, в якій формувалася вся економічна інформація. Основною концепцією ЗДАС була можливість оперативної передачі інформації для акумулювання, обробки різними користувачами та прийняття управлінських рішень. Передбачалося автоматизоване управління господарськими процесами на мікрорівні, що ознаменувало початок децентралізації управління. Одночасно, автоматизована система виступала комунікаційним майданчиком, що об'єднував учасників в єдину загальнодержавну систему.

Натомість малодослідженими залишаються питання про: можливість інформаційного обміну між мережею Інтернет та ЗДАС, порядок електронних комунікацій інженерів та наукових співробітників щодо науково-технічного співробітництва, можливостей використання ЗДАС для радянської кібертиранії (гібридних воєн), механізми адаптації радянської економіки до падіння цін на нафту, гласності, перебудови з використанням комп'ютерно-комунікаційних технологій.

Список використаних джерел: 1. Benjamin Peters. How Not to Network a Nation: The Uneasy History of the Soviet Internet. MIT Press, 2016. 2. Муравський В. В. Комп'ютерно-комунікаційна форма обліку: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 486 с. 3. Глушков В. М. Основы безбумажной информатики. Изд. 2-е, испр. Москва: Наука, Глав. ред. физ.-мат. лит.-ры, 1987. 551 с.

УДК 657.6:004

О. І. Волот, канд. екон. наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

А. С. Шелест, студентка

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ТА ПРОБЛЕМИ ЙОГО ВПРОВАДЖЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Ключові слова: внутрішній аудит, бухгалтерський облік, інформаційні системи і технології.

Актуальність та ефективність застосування ефективної системи внутрішнього аудиту в сучасних умовах посилюється наявністю та активним використанням сучасних інформаційних систем і технологій, які дозволяють без надмірних витрат автоматизувати низку контрольних процесів та дають змогу оперативно отримувати результати контролю та вживати відповідні управлінські заходи, спрямовані на усунення недоліків як в обліку, так і в управлінні. Вагомий внесок у дослідження питань автоматизації контролю на підприємстві зробили такі вітчизняні та закордонні науковці, як М. Т. Білуха, Ф. Ф. Бутинець, В. П. Завгородній, С. В. Івахненко, М. В. Кужельний, В. І. Подольський, М. В. Романів, В. Д. Шквір, Е. Л. Шуремов та інші.

Внутрішній аудит – це один із видів внутрішньогосподарського контролю суб'єктів підприємницької діяльності. Іншими словами, внутрішній аудит є перевіркою та оцінкою діяль-

ності підприємства. Він ведеться виключно в інтересах керівництва для прийняття зважених управлінських рішень [1].

Попри те, що виник він недавно, але його роль є досить великою не тільки на рівні конкретного підприємства, а й на державному. Можна виокремити декілька основних факторів, які підтверджують його важливість: необхідність швидкого обміну інформацією; контроль діяльності управлінських структур; виявлення резервів зростання виробництва; організація та управління виробництвом і т. ін. [4].

Із розвитком інформаційних технологій і систем призначення інформаційних технологій в аудиті може розподілятися на забезпечувальні та функціональні (рис. 1).

Рис. 1. Класифікація інформаційних технологій в аудиті

Джерело: [6].

Проведення аудиту в умовах використання комп'ютерно-інформаційних технологій регламентується міжнародним стандартом «Аудит в середовищі комп'ютерних інформаційних систем» і відповідними положеннями, що розкривають різні аспекти проведення комп'ютерного внутрішнього аудиту.

Комп'ютеризація внутрішнього аудиту – система, яка повинна виконувати функції діагностики фінансово-господарського стану підприємства за допомогою сучасних автоматизованих інформаційних технологій, а на її основі будуть розроблені відповідні рекомендації та розрахунки.

Якщо порівнювати Україну з іншими країнами світу, то на вітчизняному рівні спостерігається значно гірший показник використання комп'ютерних технологій в обліку та аудиті. Така тенденція пов'язана з тим, що відсутні методи, які б забезпечували сумісність систем аудиту та бухгалтерського обліку. Другою проблемою є відсутність нормативно-правової бази, яка б визначала чіткі правила проведення аудиторських перевірок [2].

Впровадження комп'ютерної техніки та технологій у внутрішньому аудиті має певні проблеми: низький рівень розвитку аудиторського ринку, що спричинено малим терміном його становлення; потреба в розробці методології перетворення звітів по заданих формах, при цьому без порушень конфіденційності інформації; низький рівень комп'ютерної грамотності користувачів тощо [3].

При комп'ютеризації внутрішнього аудиту підприємства можуть виникати такі помилки (таблиця).

Помилки при комп'ютеризації внутрішнього аудиту підприємства

Помилки	Зміст помилок
Можливість порушення конфіденційності інформації	Питання кібербезпеки досить гостро постає перед підприємствами, адже через шахрайство можливий витік конфіденційної інформації та її зміна, внесення змін у комп'ютерну систему, що призведе до створення подальших помилок та неправильного відображення інформації
В алгоритмізації програмного забезпечення	Виникнення помилок та неточностей, навіть якщо вони є малими, може призвести до помилок у звітності
Порушення цілісності	Якщо база є великою та містить багато інформації, то існує ризик втрати певного обсягу інформації. З огляду на це термін відновлення втраченої інформації може бути досить тривалим (залежно від обсягу втрати), а отже, і можливі перерви чи запізнення в обробці поточної облікової інформації

Джерело: сформовано авторами на основі дослідження ринку внутрішнього аудиту.

Отже, внутрішній аудит є важливим елементом управління підприємством, адже завдяки виконанню поставлених цілей можна поліпшити економічне становище підприємства, ефективність його функціонування, усунути наявні та попередити майбутні проблеми. В епоху ІТ-технологій внутрішній аудит важливо та зручно вести в електронному вигляді. Це прищвидшує перевірки, обрахунки та аналіз виявлених результатів, що дає можливість швидше реагувати на проблему та, відповідно, швидше її вирішити. Застосування комп'ютерної техніки у процесі проведення внутрішнього аудиту має як переваги (зменшення ручної обробки інформації; економія часу; скорочення кількості появи арифметичних помилок; можливість перевірки показників різних форм звітності та інші), так і недоліки (відсутність нормативної бази, яка б регулювала весь процес, порушення конфіденційності інформації, помилки та порушення в цілісності бази даних, а також складність створення стандартизованої бази даних для всіх форм підприємств). Тому для ефективного впровадження комп'ютерних технологій в аудиторській діяльності підприємства необхідно створити законодавчу базу, подібну до П(С)БО, і відповідно до цих стандартів розробити інформаційну базу аудиту.

Список використаних джерел: 1. Білуха М. Т. Теорія фінансово-господарського контролю і аудиту. Київ: Вища школа, 1994. 364 с. 2. Волот О. І., Акименко О. Ю. Інформаційна модель автоматизованого аудиту ефективності діяльності підприємства. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2016. № 1. С. 249-254. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppeu_2016_1_33. 3. Івахненко С. В. Автоматизація аудиту в Україні та світі: підходи і програмне забезпечення. *Аудитор України*. 2007. № 3. С. 19–24. 4. Ільїна С. Б. Основи аудиту: навчально-практичний посібник. Київ: Кондор, 2006. 378 с. 5. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики: Видання 2004 року / пер. з англ. О. В. Селезньова, О. Л. Ольховікової, О. В. Гик, Т. Ц. Шарашидзе, Л. Й. Юрківської, С. О. Кулікова. Київ: ТОВ «ІАМЦАУ"СТАТУС», 2004. 1028 с. 6. Пчелянська Г. Б. Аудит в умовах використання комп'ютерних систем. *Науково-методичні аспекти обліково-аналітичної системи підприємства: монографія / за заг. ред. д. е. н., проф. В. В. Немченко*. Одеса: Фенікс, 2016. С. 271-280.

УДК 334.72:[330:004.738.5

М. Б. Кулинич, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА НА СИСТЕМУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Ключові слова: цифрова економіка, облікова інформація, підприємство, бізнес-процеси, бухгалтерський облік.

Під впливом глобальних процесів проникнення цифровізації в усі сфери діяльності господарюючого суб'єкта трансформується економіка підприємства. Розвиток цифрової економіки приводить до перетворень усього економічного середовища: змінюється розмір підприємств, способи здійснення транзакцій, рівень комунікацій між підприємствами, інформаційне забезпечення системи менеджменту. Відповідно набувають нового змісту ключові завдання економіки підприємства, управління бізнесом, бухгалтерського обліку господарської діяльності, а також інші фактори відтворення на підприємстві. Цьому сприяє рі-